

SZERKESZTIK:
KESZLER JÓZSEF és SCHÜTZ MIKSA.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.
Évenként 20 iv zenemelléklettel; több arckép- és képzőművészeti melléklettel.
Egyes szám ára 20 krajczár.

SZERKESZTŐSÉG: Vácozi-utca 3. sz.
KIADÓHIVATAL: Gránátos-utca 6. sz.

TARTALOM.

IRODALOM ZÁDOR HENRIK: *Miss Thackeray.* — Irodalmi hírek.
ZENE: D. G.: *Savonarola.* — Dr. HUBAY KÁROLY: *Az orsz. kiállítás XX. (zene) csoportja.* — Zenészet hírek.
SZÍNHÁZ: Színházi hírek.
KÉPZŐMŰVÉSZET: L. J.: *A Mária-Terésia-szobor Zumbusch m^o termében.* — Képzőművészeti hírek.
ZENEMELLÉKLET: LÁNYI ERNŐ: Két dal.

MISS THACKERAY.

Az oly író, ki már korábbi időből híres nevet visel, határozottan előnyösebb helyzetben van; de ez előnnyel aztán jár némi kellemetlenség is: az, hogy az ilyen író ki nem kerülheti az összehasonlítást azzal, ki nevét híressé tette. Miss Thackeray az irodalom ugyanazon szakában szerzett nevet, melyben atyja lett híressé. De azért miss Thackeray nem igen tarthat attól, hogy atyjával összehasonlítták; utaik annyira eltérnek egymástól, hogy bizonyára senkinek sem jut eszébe, párhuzamot vonni az atya és a leány között. A gyöngéd, mely érzés ugyan közös mindkettőjükénél, valamint a kedélyes csevegés és a múltnak sajátságai való bemélyedés ritka tehetősége; de ezzel aztán meg is szűnik a hasonlatosság. Míg az atyja a nagy világot festi és bennünket a salonokba és klubokba vezet, addig a leány a falusi életet, az erdő és mező csendes idylljeit írja le legszívesebben és legnagyobb sikerrel.

Miss Thackeray érdekes kísérletet tett. A régi meséket átdolgozta korunkban játszható történetekké; modernizálta azokat. A két kötetben, mely e modernizált meséket tartalmazza, fejlik ki írónk tehetsége legfényesebben, mert bennök szabad tere van az írók festőképességének, a hosszabb elbeszéléshez multhatatlanul megkívántató egyenes terv és finom jellemzajz pedig éppen az ily apróságokban nélkülözhetőbb. Mindkét könyvben a régi mesékből merítette, tárgyait. Hamupipókéét közönséges angol leánynya, a Kékszakállast olasz herceggé alakította át. Nem volt éppen könnyű ez alakokat mesés pompájukból kivetkőztetni

és a történetek mese ízét, különös báját mégis mindenütt érvényre emelni; de a kísérlet sikertült. Miss Thackeray elbeszéléseinek aranyhaju és akaratos hősnői minden modernizmusok mellett mégis hercegnők; az öreg nénikék megannyi tündér keresztanyák és hathatós tanúságot adnak arra, miképp található meg a bűbáj a közönségesben, a természetfölötti a természetben.

Ez íróknak van képző tehetsége, de mesealkotó képessége még sincs. A régi mesék átdolgozásához csupán amarra van szükség, emezt nélkülözheti. Képzőletének a mesevilág tág teret nyit, és e különös világ történeteinek felhasználásában igen ügyesnek bizonyul. Minden apró részlet felhasznál. Találkozunk a kékszakállas végzetes kulcsával, valamint Hamupipóke papucsával, mely papucs természetesen bálizipővé lett. De még a hibák, melyek az írók nagyobb igényű műveinek hátrányára vannak, sem érezhetők oly nagyon az apróbb művekben; az örökös metaphórák és távolról összeszedett hasonlatok, melyek irányja sajátosságait képezik, itt helyükön levőknek tűnnek fel. Míg a világosság és árnyék hiánya a jellemek rajzában és a személyek gondolatainak, cselekvési indokainak és tulajdonságaiknak örökös magyarázatása, az oly regényeknek, mint „*Old Kensington*”, „*Erzsébet története*” és „*Falu a kőszirten*”, hatását csökkenti, — alig tűnnek fel hibáként oly rövidke történetben, hol a behatóbb tárgyalás unalmas volna és hol a cselekvő személyek magyarázatot kívánnak, mert nincs is meg a terük arra, hogy cselekedeteik által értessek meg magukat. A tér szűke meggátolja az írónt az ismételtetésben, hosszas leírásban és elmélkedésben, melyekbe máskor belemerül; és az ártatlan csevegés, mely a határozott tervre alapított novellákban merőben fölösleges, mesés idylljeinek, melyek csak kellemes időtöltőt kívánnak szolgálni, tetszetes kifejezést kölcsönöznek. Míg tehát az írók hibái e két kötetben csak kevéssé lépnek előtérbe, részlet festő képessége és mély érzése igen előnyösen jutnak érvényre. Legesimábbaknak véljük e két mesét: „*Riquet à la Houppé*” („*Kékszakállas kulcsá-ban*”) és „*Az erdő szépe*” („*Öt régi jóbarát*”-ban). Az első helyen említett elbeszélésben, — ama rút herceg történetében, ki a szép hercegnő

kezét kérvén, megígérte, hogy ha egymást szeretik, a hercegnő elajátitandja az ő bölcsességét, ő pedig részesülni fog a hercegnő szépségében, — hiss Thackeray egy jámbor, együgyű kis leánykát fest, aki egy igen rút kis emberkéhez való szerelme folytán szellemileg fejlődik, amíg a szerető szenvedélye hevében majdnem szépnek tűnik fel. Gyönyörűen van elbeszelve az egész történet, és különösen a jelenet, melyben Tom az esernyő alatt először vallja meg szerelmét Silviának. A másik történetben, a „*Szűzszorszép*”-ben, — melynek eredetijében a hősnő bűvös álomban marad, míg egy herceg csókjával fel nem kelti, — a szerelem hatalmát ugyancsak így látjuk festve. Egy leány az egyhangu, tétlen életmód által szellemileg egészen elstnyúlt, míg végre elérkezik a herceg és egy csók által szerelemre és új életre kelti.

Midőn e két könyvtől áttérünk Miss Thackeray nagyobb műveire, az írók gyöngéit élesebben látjuk előtűnni. Igaz, hogy elbeszéléseiben van valami különös báj. A részlet finoman ki van dolgozva bennünk; és e tekintetben az elbeszélések a régi hollandi iskola festményeire emlékeztetnek. Így például a „*Falu a kőszirten*” című elbeszélésben a parasztház belsejét világosan látjuk magunk előtt. A különös idomú orsók, melyekkel madzagot sodornak, a tetőzetéről alácsüggenek, és a nyitott ajtóból jövő légvonatban lassan hímálódznak. A nagy réz serpenyő a sarokban; a magas faragott almáriom; az ablak, melyet befut a szőlővenyige és melyből belátható az egész szántóföld. „Az orsók ideoda hímálóztak; a verőfény a rézserpenyőn játszadozott; az almáriom egyik ajtaja nyitva volt; és Regina maga nem sötét kemény vonalokkal, hanem csak gyöngén váltakozó árnyakkal arczában, egyenes magatartással előlépett, mosolyogva és barátságosan.” — Vagy pedig kísérjük egy percze „*Erzsébet története*”-nek hősnőjét: „Áthaladván a kapuzsinen, fűzes udvarba érkezünk; vasrácson keresztül nagy elhanyagolt kertbe látunk, melyben a zöldhagyma és a színes ibolya vegyest nő mindenféle sárga gyommal. Oldalt üres istállók vannak, melyekben a baromfi a takarmányszemeket szedegeti... Egy kék szoknyás, fehér kontyos öreg asszony vizet merít a kútnál; néhány nyomorult kanári-madár sívító hang-

Ját hallatja a zöld kalitkákából; ... két-három nagy nyárfánál a fal mellett és rezeg a szellőben; a felhők lassan úsznak tova; és a távollól a katonazene hangjai hallatszanak gyöngén, tompán." — Ezek a leírások határozottan hollandi életképekre emlékeztetnek.

Az apróságok festésére való képességén kívül Miss Thackeray különös érzékkel bír a természet jelenségei iránt is, és ügyesen állítja szem elé ezeket is, különösen békés, nyugodt jeleneteikben, mint például a nyári est vagy a leáldozó nap által bevilágított őszi alkonyat.

Az ő szemével készlet látunk, midőn a természetet festi. Így „Old Kensington”-ban, hol „a régi bolti” hajítások vannak és, a sok háztetőn a szélkasok forognak, e nagy fák vetik árnyukat a före. Néhány téhen halad lassú léptekkel át a réten, és a fal mögül behallatszik az utczák visszhangja. ... Itt belül a falak között pedig minden nyugodt; esendes késő délután; és fönn az égen magasan esügg a halvány holdvilág. Vagy pedig elvisz bennünket a Normandia partjaira, hol a tenger a mesze homokbuczkákon száguldoz végig, kiterjesztvén Franciaország főnyeres se-kélyeit távolabb és távolabbra, míg dagályának dühe alábbhagy; ekkor aztán, ha a nap leszáll és az ég kiderül, a víz is nyugodtabb lesz, és a halászok bárkái követik a visszavonuló hullámokat a siktengerre.”

Az idegen városokat is szépen írja le; csak azt lehetne bémük gáncsolni, hogy gyakran alkalmazza azokat. Különösen a francia városok leírásai farsztók kissé. A szárazföld városai iránt nyilatkozó előszeretét talán onnan lehetne kimagyarázni, hogy ezekben több a szín és a részlet, melynek leírását írónők anynyira kedveli. Ha történeteinek színhelye Anglia megszerzi a színes hátteret, melyre szüksége van, az által, hogy visszanyúl a korábbi időkbe, melyekben a szokások és viseletek festőibbek voltak. Ezért bírnak különös bájjal azon művei, melyekben a régi idők meséi. Levendula illatot szívunk, midőn „Old Kensington”-t és „Miss Angel”-t olvassuk. Ez utóbbi könyv, mely Kaufmann Angelica történetét tárgyalja, különös élnken tünteti fel a régi idők bábáját; midőn olvassuk, magunk előtt látjuk Reynolds-t, Johnson-t, Miss Burney-t; látunk hordszékeket, melyekben brokátba öltözött, hajporos hölgyeket visznek; ünnepléses nyugalmat érzünk e pompa e bájos előkelő illem közepett. „Miss Angel” egyáltalán írónők legjobb műve.

Amig csupán leírás és festés szükséges, nem pedig mesetalálás, — miss Thackeray tehetsége kielégít; de midőn a hagyomány, a történet hallgat, hiányt érzünk. Emilit-tük már, hogy az írónő nem engedi meg alakjának, hogy maguk fessék jellemüket beszéd és cselekvés által; és hogy jellemei ezért gyöngék és szintelenek; különösen férfijellemei. A nőalakokban, és leginkább az öregebb nőkben, több a valóság. „Jeanne Dampier, a „mindenki nénikéje” — „Erzsébet történeté”-ben, — természet után van festve; ugy szintén Lady Sarah, „Old Kensington” hősnőjének sötét tekintetű, de meleg érzelmű nagynénje. De a fiatalabb nőket írónk nagyon is egy mintára alakítja; mind-megannyian szőkék, akaratosak, szenvedé-yesek és piperéjük mindig nagy szerepet

játszik. Ha némelykor a mintaképtől eltér, az alak nem is sikerül. Ilyen elhibázott alak Rhoda, a szürén, — „Old Kensington”-ban, kinek a könyv elejében nyilatkozó önzetlensége és szeretetreméltósága csak kevésé hangzik össze későbbi tulajdonaival, melyek-nél fogva a hősnőt vagyoniilag és szerelmé-ben teszi tönkre. Legjobb női alakja talán Regina a „Falu a kőszíten” című elbeszélésében. Általában hiányzik írónők tehetségei közül az éleslátás, mely a jellemek alkotásához olkvetlenül szükséges.

Hiányán van aztán az anyagának is; mű-veiben kevés történik. Megmegannyian egy és ugyanazon eszme vonul végig főfónálként; a női lélek fejlődése szenvedése folytán. „Néklkülönöd kell, néklkülönöd kell! kiáltják mindnyáján; de igen gyöngén kiáltják. Irónők pathossa nem őszinte, nem igaz; ábrázolásaiban pedig kevés az erő. Érzése gyakran érzélgőssé válik; és az apróságok iránt való előszeretete egész az unalmassá-gig hosszura nyújtja a dolgokat. E gyön-gék és az írónő nagy hajlamai az erkölcsi böleselkedésre majdnem minden művének ártanak.

Lehet, hogy essay-k és fölületesebb kriti-kák, amilyeket Charles Lamb írt, jobban megfelelnek miss Thackeray képességeinek. Ezekből is hiányoznak a humor, mely Lamb kiváló osztályrésze volt. Különben írónők az irodalmi szakban is tett kísérletet, „Toi-lers and Spinters” című könyvében; és két ezikke, „Jeanne Austín” és „Az öt órai tea”, tehetsége mellett bizonyítanak.

Ha nem tévedünk, Miss Thackeray ed-digi műveiben bemutatta a közönségnek egész tehetségét. Bámmit is írjon czentül, alig fogja magát új színben fölűntetni. Tehetsége új gyümölcsöket alig fog érlelni, de el sem fog fajulni. Miss Thackeray az marad, mi eddig volt; kedves történetkék kellemes elbeszélője, és oly írónő, ki talán sohasem választotta volna pályául az írás mesterességét, ha, ugyszólván, örökségben nem maradt volna rá.

ZADOR HENRIK.

IRODALMI HIREK.

— VADNAI KÁROLY, amint a lapokban hirdik, politikai pályára lép. Megválasztatja magát képviselőnek. Az irodalomra nézve Vadnainak e pályaváloztatása semmi kár-al nem jár; irodalmilag tevékeny Vadnai nem volt azóta, hogy kora ifjúságában meg-írta azt a néhány jelentéktelen novellát, melyre a jelenkor generációjából senki sem emlékszik. Azóta összes írói tevékenysége néhány ugynevezett hymen-bír, falusi Ana-bálokrol szóló tudósítás és női piperé-üzleteknek esapott reklám megírására szo-ritkozott. Koronkint megeresztett Monasz-terli és Kuzmik moniteurjében, a „Fővárosi Lapok”-ban egy-egy bírálatot valamely színi-előadásról, mindig az egyik vagy másik színész vagy író személyes érdekében. Ezen kritikákon nevetett a közönség akkor, midőn élelapok nem jelenték meg. Esmé-ket és elveket Vadnai az irodalomban nem képviselt, mert mások eszméit és elveit nem ismerte, magának pedig eszméi és elvei nem voltak, ha csak eszmének és elvnek nem akarjuk nevezni azt, hogy féktelen szabadsággal dicsérte, dédelgette és dicsői-tette mindazt, amiből hasznót húzott. Ha a közönség Vadnai irataiból merítette volna ajékozását, most azt hinné, hogy Alter és

Kis divatárus tavaszi prospektusai képezik a magyar irodalom legkiválóbb terményét. Marton pénztárca-készítőnek gyártmányai a magyar művészet remekéit és Schunda Wenczel József „magyar királyi udvari czimbalmai” hatottak legintenzívebben az európai zeneműérzék fejlesztésére. A budai esillagvizsgáló intézet tudós asztronómusai évtizedek óta nyolcz öles teleszkópokkal keresik azon irodalmi érdemeket, melyek miatt Vadnai megválasztott az akadémia, a Kiszfaludi-társaság tagjául és a nemzeti színház fizetett drámabírójául: de mind-éddig ez érdemeket nem találhatták. Csak Vadnai talál Magyarországon mindent: hírnevet, befolyást, szolgálalkü pajtásokat, tízezer forint évi jövedelmet; és mindezt apró hírekért, pártos piszkolódásért, rész-rehajló, hasznosító írka-firkáért. — Sőt fog találni oly jámborlelkű ártatlanokat is, kik megválasztják képviselőnek és kik czálta-letetvé teendik neki, hogy a politikai mű-ködés terén megírassa első művét, egy „novellát” az — uszoratorvényhez.

— A QUARNERO, FIUME ÉS ABBAZIA cím alatt egy nagyobb leíró könyv fog e hó végén a „Pesti Hírlap” felelős szerkesz-tője: dr. Kenedi Géza tollából megjelenni. Az úttörő munkát szerző előfizetés útján adja ki. Célja egyrészt a magyar ten-germellék szárazföldi és tengeri viszonyai-nak megismertítése; másrészt az, hogy az utazónak megbízható és tüzetes kalauza legyen. Gondja volt arra is, hogy a becses anyagot élvezhető feldolgozásban és díszes kiállításban vegye olvasója. A munka ré-szei: I. A Quarnero. A hegység; a vízrend-szer; a tengeröböl; a nép; tengeri halászat és hajózás leírása. II. Fiume és a magyar tengerpartok. A város és a parti részek népének, középületeinek, kikötőjének, mű-veltségi és gazdasági viszonyainak, vala-mint helyi történelmének és emlékeinek le-írása. III. Abbazia és az osztrák részek. A „quarnerói riviera”, környéke, az abba-ziai kedves tengeri fürdő, az istria partok és szigetek leírásával. IV. A Quarnero tör-ténelme vázlatosan, különös figyelemmel a magyar koronára. V. Függelék. Utvezető, irodalom és vegyesek, tekintettel az uta-zók gyakorlati igényeire. A könyv mintegy 15 ivnyi terjedelemben, számos jellemző képpel díszesítve s a Quarnero teljes tér-képpel ellátva folyó évi május hó végén jelenik meg s az előfizetőnek példányon-kint 2 frt beküldése mellett bérmentve fog megküldetni. Előfizetések (legezelszerűbben posta-utalvánnyal) május 25-ig a szerző címére a „P. H.” szerkesztőségéhez inté-zendők.

— WILDENBRUCH ÚJ SZOMORÚJÁTÉKA: „Marlowe Kristóf” Hamoverben történt bemutatása alkalmával osztatlan, fényes si-kert aratott. Leszámítva egyes hosszadal-masságait, ezt tartják Wildenbruch legjobb művének.

„SAVONAROLA.”

Villiers-Stanford operája.

A hamburgi színház ezen legújabb ope-rája nagy sikert aratott. Szerzője Villiers-Stanford angol. Zenei tanulmányait Német-

országban végezte s innen van, hogy minden eddigi alkotásán nagyon is felismerhetően látható az északnémet-zene fejlődése, anélkül, hogy az művei eredetiségén legkisebb csorbát ejtene. Stanford neve már egy nagyobb zenekari mű és egy Lipesében adott opera útján is ismeretes Németországban, de Hamburgban a „Savonarola” című nagy opera előadása által lett az ottani zenevilágban ismeretessé, mely mű nagyszerű sikere annál többre becsülendő, miután semmi más előzményre való tekintet az új opera útját sem nem egyengette, sem nem könyvitette.

Az opera textusa szintén angol; Gilbert a Becket tolla alól került ki s Frank Ernő által ültetett, még pedig nagy ügyességgel át a német nyelvbe. A nagy florenzei hittisztító, Girolamo Savonarolát operahőssé tenni magában véve nem szerencsés gondolat, habár a san-markói prior askétaszerű szigora és a Mediceiek városában uralkodó életveszély között ellentét látszólag gazdag drámai mozgást tesz lehetővé. Nem mondhatni, hogy a libretto szerzője megragadta az anyag lényegét és az ellentéteket nagy drámai hatásra dolgozta ki. A cselekvény és jellemzés nem tiszta, sőt elmosódott és amit a szerző a nagy és meghatározó tárgyhoz hozzáírt, sehogy sem mondható szerencsés inventiónak. Mindennek dacára a zene által az első felvonás hatása eléri a legnagyobb drámai effektust, de a két utolsó felvonásban a cselekmény igen aggályos módon megáll és ez a megakadás kétség kívül igen veszélyeztetné a sikert, ha a zene a textus ezen nagy fogyatkozását ha nem is egyenlítően ki, de beszédessége által mégis kevésbé zavarónak tüntetné fel.

Az opera egy előjáték és három felvonásból áll. Az előjáték színhelye Ferrara és cselekvése merőben kompozíció. A még fiatal, tanuló Savonarolát vezeti elénk, ki egy jóházbeli leányt szeret, ez által viszont szerettetik, de kinek kezét elnyerni nem bírja. Bucsuzásra az atya kertjében találkoznak, hol éppen zajos éji ünnepélyen mulat Ferrara előkelősége. Rucello, florenzei nemes meglepi a szerelmes párt és kijelenti a tanuló előtt, hogy Clarice atyja neki (Rucellónak) ígérte leánya kezét. Clarice határozottan kijelenti, hogy sohasem lesz Rucellóé, de kedvesét is lemondásra ösztönözi. Ekkor éppen az „Angelus” énekelve reggeli misére mennek a dominikánusok a színpadon keresztül s Savonarola e szavakkal:

Megmentem bűnös életemet
A földi élet nyűgítől

lemond a földi szerelmenről és kész a dominikánusok szerzetébe állni.

Husz év után kezdődik a tulajdonképi cselekmény. Savonarola San-Marcó priorja lett; életének nagy művét befejezte, a Mediceiek buja székhelyét jó példa és predikáció által az erény útjára térítette, ő maga pedig Medici Pietro elűzése után a város ura lesz. De a Mediceiek pártja még nincs megsemmisítve, most is a város felszabadozásán töri fejét ugyanannak a Rucellónak vezérlete alatt, kit nem annyira politikai, mint személynélves motivumok vezérlelnek. Boszujának eszközül Franceskát, Clarice és egy florenzei nemes leányát választotta ki, kit terveiszmára nevelt fel. Franceskára, ki Savonarolát mint szülő városa zsarnokát mélyen gyűlöli, biz egy Medici Pietrónak szóló üzenetet. Midőn a leány a hazafias megbízást

teljesíti, elfogják és mint kémet Savonarola elé viszik, ki felismerve benne régi szerelmének gyermekét, mélyen meglátva szabadon ereszté. Ezt a körülményt használja fel Rucello a prior életmódja elleni vádként. A tömegnek elbeszéli a prior szerelmi viszonyát a leány anyjával, de a nép még husz Savonarolában és rendíthetetlenül áll mellette. Az első és második felvonás alatt megy végbe a nagy változás a florenzeiek gondolkodásában és retteggve várják a San-Markó klostrom lakói a vészthozó eseményeket, melyek nem sokára be is következnek. A klostromot, dacára Franceskának a veszélyére való figyelmeztetésére, kinek belsejében Savonarolát illetőleg találkozásuk óta nagy változás történt és dacára a Piagnonik vitéz ellentállásának, kik mint a prior utolsó hívei mellett maradtak, a Mediceibeli megrohanják és Savonarolát fogságba viszik.

A harmadik felvonásban Savonarolát az élettől leszámolva a börtönben látjuk. Kifáradt a küzdelemben és óhajtja a halált. Francesca talált módot a börtönbe jutáshoz és az elíteltől bocsánatot és áldást kér. Mindkettőt megadja Savonarola az ifjúkori szerelem emlékének hatása alatt. Ezután változik a szín és a florenzei Piazza della Signoriára vezet, amelyen megjelen Rucello is, hogy meglássa a menetet, mely Savonarolát a halálba kíséri és hogy bosszujának teljesülésén örüljön. A menet megérkezik az áldozattal és Rucello gúnyosan kéri az elítelt áldását. Ekkor Francesca keresztül tör a tömegen és átkot szór Rucello fejére a nép szenvedélyes approbációja mellett. A menet elvonul, és míg a máglya vérsíros fényt vet a színpadra, Francesca küzd a kétségbeeséssel és végre vigaszt talál az istenhez való felemelkedésben, kiért Savonarola életét áldozta fel. Elettelenül rogy össze.

Ami a cselekvés legnagyobb hibája, az az elmosódottság. Csak a hős jelleme maradt ettől menten és még Rucellóé, ki gyűlöletében mindig következetes.

De egészen elhibázott alak a Franceskáé, kinek tettei és érzelmei motiválásával a szerző adós marad, s kinek lényege a zene interpretálás nélkül egészen érthetetlen maradna. Nem kevésbé bibás Maraffi Sebastiano alakja, a Piagnonik egyik híve, aki anélkül, hogy a cselekvésre valami befolyást gyakorolna, a színpadon jár kel, Franceskának megvallja szerelmét, anélkül, hogy erre legkisebb hatást tenne. Azért nem is említettük fel a tartalom vázolásánál, mert olyan igazi legrosszabb fajtájú színházi lényegpótlónak tartjuk.

A mit a zene abban a tekintetben tehetett, hogy a könyv fogyatkozásait kiegyenlítse, azt Stanford kompozíciója teljes mértékben meg is tett. Már az előjátékban, mely mindjárt a zenei bevezetés néhány taktusa után kezdődik, a zene nagy és karakterisztikus kifejező képességet tanúsít, felhasználja mindazon vívmányokat, melyeket Wagner Richardnak köszönhetünk és pedig oly módon, hogy azért egy pillanattig sem kételkedhetünk a fiatal angol komponista eredetiségében. Különösen elismerésre méltó a mód, mely szerint Stanford a vezérő motívumokat értékesíti, amint általában az orchestra részletek gazdag kezelésében napjaink fokozási szereit igen szerencsésen hozza érvényre. A hymnust, melylyel a dominikánusok a színpadon átvonulnak, egy angol templomi énekből vette, melynek motívuma a hős igazi vezérmotívumává válik. Ami a karok kezelését illeti, az előjáték abban is

mutatja a komponista tehetségét, mely művének további folyamatában a legörvendesebb módon jut érvényre: az a tehetség tudniillik, hogy hogyan kell nagy tömegeket individualizálni és azok ellentéteiből tetemes hatást előidézni. Amit a libretto e tekintetben nem volt képes elérni, az a komponistának nagy mérvben sikerült. Kitűnő orchestrai részletek képeznek a felvonások közti parthiek, melyek az opera három felvonását összekötik. Különösen a harmadik felvonás előjátéka ékeskedik igazán hangulat-terjes szépségekkel, amennyiben az instrumentális zenétől telhetőleg demonstrálja a hős életét, küzdelmét és halálát.

Gazdag színezetűek az első felvonás karai ugy a Mediceiek összeesküvői, mint Savonarola hívei részéről és mesterien vannak a két tábor közti drámai ellentétek kimutatva. Megható a gyermekek menete a hiúságok proceszójában, mely tulajdonképp gyermekhangokra van írva, de itt női kar által igen hatásosan helyettesítve mély benyomást tett. E karok által Savonarola megjelenése igen jellemzetesen készített elő és midőn a békeszerző alakjában lép a küzdők közé, mindig nagy és mély benyomást tesz. Midőn szavával a harcznak véget vetett, ezt éneklé a tömeg:

„Hol lépte jár”
Csendes az ár.”

És most a zene az első felvonás utolsó jelenetére Savonarolának Francesca látásánál való meghatottságára, a tömeg ingerültségére, Rucello vádjára és Savonarola visszautasítására épp oly megható, mint tízes és lélekhez szóló kifejezést talál. Igen hangulatteljesse a válik kétfelvonás bevezetése a szerzetesek kara által és Savonarola magán-dala is felette megindító. Mindazonáltal nagyon kérdéses volna a második felvonás hatása a cselekmény fennakadása folytán, ha a komponista egy gyönyörű, Sebastiano és Francesca által énekelte duettel nem kárpótolna a szöveg fogyatkozásaért. A harmadik felvonásban a börtönjelenet, Savonarola bucsuja az élettől és Franceskától a zene ritkán elért magaslatát jelzi. Azután következnek a hős utolsó menetének mozgalmas jelenetei a zene épp oly karakterisztikus mint hatásos illusztrációjában. Francesca végszava élénken emlékeztet Izolde szerelmi halálára, oly megragadó zenei alakításban jelen meg. Foglaljuk össze mindazt, amit a zenéről mondottunk, és a fiatal angol komponista e művében oly rendkívüli tehetséggel, nagy és önálló erővel találkozunk, mely már most is rendkívüli alkotott és a jövőben még nagyobbra is ad reményt. Az is bizonyos, hogy Stanford csak akkor fogja tehetségének tiszta és zavartalan sikerét élvezni, ha jövőre szerencsésebb költővel lép szövetségre. Reméljük, hogy szép műve nem csak Hamburgban, hanem a többi nagy színpadokon is ugyanazt a szép sikert fogja aratni. Hogy Hamburgban, hol a közönséget nem lehet éppen valami nagyon könnyen lelekesülőnek mondani, nagyon tetszett, az az új opera értékét csak emelheti. D. G.

AZ 1885-İK ÉVI ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS XX-İK ZENECSOPORTJA.

(Folytatás.)

Az országos bizottság által eredetileg kibocsátott hivatalos összeállításban a XX-ik csoport a következőkből állott volna:

Hangszerek.

Zongorák, harmoniumok, vonós-hangszerek, czimbalmok, fúvó és ütőhangszerek. Hangszerek alkatrészei, húrok és egyéb zenészeti szerek.

A szakértő ezen összeállításon rögtön észreveszi, hogy az nem egyéb mint szó szerinti fordítása egy külföldi (talán a közhírnév svájci) kiállítás programjának s hogy az, aki ezt fogalmazta, nem volt járatos a hazai, specialis magyar viszonyokban, különben tudhatta volna, hogy hazánkban, hol a hangszergyártás még böleső korát éli, külön hangszer-alkatrész-gyártásról még szó sem lehet. A külön hangszer-alkatrész gyártása vagyis a munka felosztásán alapuló úgynevezett „en gros“ gyártás csakis ott létesülhet, hol a hangszergyártás oly mérvet öltött, hogy a gyáros már nem tartja érdemesnek a kisebb alkatrészek előállításával bibelődni s azokat specialistákra bizza.

Hibája ezen összeállításnak az, hogy e csoportba csakis a hangszerek vannak beosztva és minden más, a zenére vonatkozó tényezők vagy nem lettek figyelembe véve, vagy pedig tévesen más csoportokhoz lettek beosztva, úgy, hogy többet ne említsék, a hazai zenemű-kiadás egy csoportban sem található fel.

Ha az orsz. kiállítás a zenére vonatkozólag csakis azt célozza, hogy az országban fájdalom — csekély számban levő hangszergyártó gyárműveinek kiállítására nyújtson alkalmat, akkor nézetem szerint nem szükséges külön csoportot állítani fel erre, hanem a netán kiállítandó tárgyak a XXI-ik csoportban is elférhetnek. Ha azonban a cél s a kiállítási bizottság törekvése oda irányul, hogy a zenét az 1885-iki kiállítás nemcsak mint iparágat, hanem mint művészetet is méltóan szerepeltethesse s buzdítólag óhajt hatni a magyar zeneművészet felvirágzására — akkor sok olyasmire is lenne súly fektetendő, a mi az igen tisztelt bizottság figyelmét kikerülte.

A BARTAY Ede nemz. zenedei igazgató által benyújtott javaslat élelken illusztrálja mindezen hiányokat s a XX-ik csoport díszének emelésére a következő különleges kiállításokat proponálja:

1. Állítassanak ki hazánk területén található régi olasz és német vonós hangszerek, melyek hangszertörténeti szempontból becsesek birnak. Ezen különleges kiállítás kétös szempontból is ajánlható és pedig első sorban ipari és kereskedelmi, második sorban művészeti szempontból.

Hazánkban tudvalevőleg számos értékes régi hangszer lappang. Ezeknek felkutatását, jegyzékbe szedését soha senki meg nem kísérlette; míg külföldön az illető szakörök anyakönyveket vezetnek a régi hangszerek hollétéről és kézzel-kézre kerüléről, addig hazánkban nincs biztos tudomásunk a létező régi hangszerek és azok birtokosairól. Ezeknek statisztikai összeállítása és jegyzékbe szedése által összeköttetésbe jutna hazánk a külföld illető szakkörével és a megbecsülhetés által ezekkel gyarapodnék a nemzeti vagyon.

Iparügyi szempontból azért fontos e kiállítás, mert szakiparosaink e régi jeles hangszereket tanulmányozva, tapasztalataikat gazdagíthatnák, a mi a nálunk felette gyenge lábon álló hegedű-iparra nézve nagyon is kívánatos volna, de megismerhetnék és tanulmányozhatnák e régi hangsze-

reket szakművészeink is, kiknek e tekintetben ép oly szakértőknek kell lenniök, mint maguknak a hangszerkészítőknek.

Kereskedelmi szempontból szintén bir némi fontossággal e kiállítás. Művész ifjaink ugyanis a kik a hegedű-művészeti pályára készülnek, régi jeles hangszerekben való szükségletüket a külföldön kénytelenek fedezni, ha a nálunk felkutatható hangszerek és azoknak tulajdonosai lajstromba szedve volnának, művészeink könnyebben jutnának jó hegedűkhöz. De ismerve a külföldön létező nagy számú hangszergyűjtőket, az is remélhető lett volna, hogy sokan, különösen e speciális kiállítás megtekintése okából keresték volna fel országos kiállításunkat.

E kiállítással egy „régí eredeti magyar hangszerek kiállítása“ hozható kapcsolatba, mely részint múzeumokban és egyéb gyűjteményekben, részint magántulajdonban található régi magyar hegedűkből, tárogatókból, tilinkók, sipok, czimbalmok, Hunyady-ostorok stb. lene összeállítható. — magyar zenerégészeti szempontból úgy szakiparosainkra, mint szakművészeinkre nézve e kiállítás fölülte tanulságos és érdekes volna.

2) Élő és elhunyt jelesebb zeneszerzőknek Magyarországon található *hangjegyzékiratainak* kiállítása. Ezen kéziratok a régi hegedűkhöz hasonlóan hazánkban nagy számban, de szétszórvva, elrejtve s többnyire magántulajdonban találhatók. Így pl. egyik országos nevű zenésziünk HAYDN egyik kiadatlan művének kéziratát bírja, a nemz. zenede könyvtárában szintén nagybecsű példányok őriztetnek. Ha ez alkalomból csak néhány érdekes kézirat fedeztetnék fel, oly kéziratok melyeknek létezéséről a külföldön senkinek tudomása nem volt — mily fontos és érdekes lenne ez műtörténeti szempontból.

A nevezett javaslat ezen speciális kiállítások rendezési költségeinek fedezésére, illetve magának a XX-ik csoportnak anyagi kiaknázására a következőket proponálja:

A kiállítás tartama alatt az építendő hangverseny-esarnokban az összes hazai dalegyletek közreműködésével országos dalünnepély volna rendezendő, mely a kiállításnak nemcsak erkölcsi, hanem anyagi sikerét is emelni volna hivatva, eltekintve attól, hogy ez alkalomra legalább 800—1000 dalár jönne fel Budapestre, a külföldi kiállításokon tapasztaltak nyomán tetemes anyagi haszon is várható volna. E hangverseny-esarnokban a fővárosi zeneegyletek egypár nagyszabású zene-előadást is rendezhetnének, továbbá külföldön élő művészeink is rendezhetnének benne időről időre hangversenyeket. Nyereséggel járna továbbá egy *alkalmi zene-album* kiadása is, mely a nevesebb magyar zeneszerzők arcképeit és erre az alkalomra írt rövidebb szerzeményeit foglalná magában s az összes pénztáraknál árusíttatnék.

Ime a BARTAY-féle javaslat dióhéjba szorítva. Keresztülvete kétségkívül sok utánjárás s munkába került volna, de ismerve az indítványozó vasakarátát s következetes kitarását, az eredmény nem válhatott kétségessé.

Míndez most füstbe ment. — A kinevezett csoport-bizottság elrejtette a javaslat főbb pontjait s tisztán hangszerek kiállítására szorítkozik, tehát teljesen negligálja a XX-ik csoport művészeti oldalát.

Ez pedig nagy hiba s nemcsak e cso-

portnak, hanem az egész kiállításnak is hátrányára lehet.

A csoport-bizottság nagy felelősséget vett magára — éber figyelemmel fogjuk kísérni működését s bátran megfogjuk mondani véleményünket ezentúl szintén, nemcsak e lapok hasábjain, hanem alkalmas időben a napi sajtóban is.

DR. HUBAY KÁROLY.

Lapunk mai számával veszik t. olvasóink a hetedik zenemellékletet, Lányi Ernő — a kolozsvári nemzeti színház karnagyának két szép dalát, melyet a tehetséges komponista gyűjteményéből a „Harmonia“-részvénytársaság lapunk rendelkezésére bocsátott.

ZENÉSZETI HIREK

~ OPERÁNKNÁL vajmi ritka esemény valamely classicus mű felelevenítése, arra pedig, hogy a mindeddig nem hallott remekművek sorra kerüljenek, gondolni sem lehet. Kényelmes kifogásnak jelentkezik a mostani átmeneti állapot: a régi, szűk házban nem akarnak új díszleteket felállítani, az új operaház számára tartogatják az egész apparatust. A mult héten végre megkaptuk „Fidelió“-t, új szereposztással. Évek óta először hallottunk elfogadható Leonorá-t. Spányi Irma kisasszony vállalkozott a nehéz feladatra és nagy részben meg is felelt a méltányos igényeknek. A nagy recitativ természetesen kifejlett drámai erőt kiván meg és ezt ez időszert Spányi kisasszonyban nem találjuk, de az alakítás nagyban sikerült, egyes helyeken, mint a börtönjelenet kimagasló momentumaiban, meglepően volt eltalálva. Ha a fiatal művésznő több gondot fordít a helyes kiejtésre és nyugodt szavalásra, bizonyára közelebb fog jutni feladatának megoldásához. Leonorá-jának fogatkozásai iránt elnézőbbek leszünk, ha meggondoljuk, hogy Spányi kisasszony e fölülte nehéz szerep betanulásánál teljesen magára volt hagyatva, mert a mi nemzeti nagy műintézetünknel, hol annyi mindenféle hivatal jutott hivataltan embereknek, nem találkoztott senki, a ki a kezdő énekesnőnek legkisebb utmutatással szolgált volna ezen első nagyobb kísérleténél. Sőt *Erkel* igazgató ur még csak egy zenekari próbát sem akart engedni a fellépés előtt, annyira bizott a fiatal énekesnő tehetségében vagy szerencsesíllagában. Csak nagynehezen volt reá bírható, hogy azt az egyetlen egy zenekari próbát mégis csak megtartsa. Csoda, hogy ezt is nem halasztotta el az új operaház megnyitáig, mint annyi mást, melyet majd csak a sugáruti palotában fogunk élvezni, a „Portici némát“ a „Walkürét“ és a családi (zene) tragédiát, melylyel az új házat meg fogják nyitni. Kedden folyó hó 5-én *Alexi* Sándor fiatal baritonénekes kezdte meg vendég szereplését, ha ugyan már az első estének balsikere után abban nem hagyta. „Ermani“ operában lépet fel, Don Carlos szerepében és nem tetszett. Hangja érzetlen, tompa, bár különben elég nagy terjedelmű és iskolázott. Játéka, taglejtése, mozdulatai kevésbé megnyerők. Ha már *Bignio* és *Odry* mellé új baritonistát akarnak szerződtetni, külön énekesre kell szert tenni, mint *Alexi* urra, ki ez idő szerint legalább még nagyon is kezdetleges ugy az énekekben mint a játékokban.

~ ZENEVIZSGÁK. A mult vasárnapon KLINGER SÁNDOR fővárosi zenetanár nyilvános vizsgát tartott tanítványaiával a Vigadó

kis termében. A hangverseny jellegével bíró vizsga szép közönség előtt folyt le a jelenlévők osztatlan tetszése között. Klinger ur igen szép eredményeket mutathatott föl tanítványaival, kik között egyesek produktója már művelzetet is nyújtott a hallgatóknak. Kiváló haladást mutatott mindenek előtt Kohn Vilma k. a kinek tehetsége már is nagy figyelmet keltett. Utána még Thein nővérek érdemelnek dícséret megemlítését mint oly tanítványok, kik fényesen bizonyították ugy saját szorgalmukat és tehetségüket, mint tanáruk kiváló képzettségét a zenepedagógia terén. A vizsga egyébiránt az AranySzobor javára csinos jövedelmet hozott. — Ugyanaznap este a „Harmonia“-társulat zongoratermében. MAJOR GYULA ur tartott vizsgát tanítványaival díszes érdeklődő közönség előtt. Ha már az előbbi vizsgán láttunk szép sikert, úgy Major ur tanítványairól azt még jogosabban regisztrálhatjuk. Az egyes produkciók a többnyire még gyermekkorban levő tanítványok részéről meglepő precizióval és önálló fel fogást tanúsító bravourral vitettek ki. Major ur tanítása felette magasan áll a rendes klavierszervező pedagógia fölött; kitetszik az abból is, hogy tanítványai a zene-elméletben ritka készséget mutattak. Major ur az iskola év végével még egyszer száll sikra tanítványaival egy nagyobb szabású vizsgán, mire nem mulaszthatjuk el a közönség figyelmét felhívni.

~ A NEMZETI SZÍNHÁZ ZENEKARÁNAK egyik veterán tagját: Berecki Ferencet, a ki 28 év óta működött mint hegedős a zenekarban, az igazgatóság közelebb nyugalmába helyezte. Berecki mint honvédtüzér végig küzdötte szabadságharcunkat s 1848-ban a tiszai hajón felszerelt ágyuk mellé rendeltetvén ki, gyakorlatlansága folytán oly közel állott az elsíttöt ágyuhoz, hogy annak hangja mindkét hallószervét megbénította. — Ennek daczára több mint egy negyedszázadig kifogástalanul töltötte be helyét a zenekarban s csak az utolsó években romlott el hallása annyira, hogy nyugalmába kellett őt helyezni. Különös kedvvel és melegséggel játszott Berecki a magyar dalokat és darabokat, barátait és ismerőseit pedig sokszor megnevettette az állati hangoknak hegedős való kitünő utánzásával.

~ HUBAY JENŐ hazánkiát, a brüsszeli kir. zeneakadémia tanárát az orsz. dalárszövetség központi választmánya levélileg felkéri, hogy az augusztus havában tartandó miskolci országos dalnappal alkalmával az összeladáson személyesen dirigálja saját szerzeményű férfi-karait.

~ FIATAL MAGYAR HEGEDŐMŰVÉSZ föléptét hirdették francia lapok. A művész neve Wondra Károly. A bécsi konzervatoriumban nyerte kiképezését, és állítólag már mint gyermek föltünést keltett Konstantinápolyban, Bukarestben és Livadiában, a hol az orosz császár előtt játszott.

~ A RÓMAI GRAND PRIX pályázata május 10-én kezdődött. A pályázó zeneszerzők 10-én reggel becsátattak a Conservatoire-ban honnan csak 16-án távozhatnak. A pályadíj odaítélése 17-én lesz. Pályázhatik minden francia komponista, ki harminczadik évét még nem töltötte be. A pályázat két részre oszlik. Az első rész kísérleti és mint ednki számára nyitva áll. A benyújtott kísérletekből kiválasztják a hat legjobb mű szerzőit és kik külön május 27-én kezdik

újra a pályázatot, mely június 18-án halad le. A pályaművek első előadása június 27-én lesz a Conservatoireban, második előadás és a díj kiadása június 28-án.

~ A THÉÂTRE ITALIEN igazgatósága szerződést kötött Eugène Diaz, a „Benvenuto“ című új opera szerzőjével, hogy még ezen évadban hozhatja színre Maurel híres énekesssel az említett operát.

~ JULES MASSENET jelenleg két operán dolgozik. Az egyik: „Cid“, melynek szövegét Dennery és Gallet írta, közel áll befejezéséhez. A másikhoz Blavet ír szöveget Mistralnak „Nerto“ című költeménye nyomán.

~ „MEFISTOFELE.“ ARRIGO BOITO-nak operái szörnyetege megfordult a bécsi operának olasz stagioné-jában TUROLLA kisasszonnyal és egy pár másodrendű erőnek közreműködése mellett. A legtekintélyesebb bécsi lapok egyhangulag úgy nyilatkoztak Boito művéről, hogy az az újabb operazene legsiralmasabb fajtájából való. Nemcsak HANSLICK beszél így, a ki már két évvel ezelőtt a leghatározottabban elítélte, hanem a többi számbavehető bíráló mind: SPEIDEL a „Fremdenblatt“-ban, KALBECK a „Pressé“-ben, DOEMPKE a „Wiener Allg. Zeitung“-ban. Szándékosan felsoroltuk ezeket, mint a bécsi zenekritika legnevezetesebb képviselőit, mivel ritkán találkozunk itéletükben ily egyhangúsággal. Midőn két évvel ezelőtt „Mefistofelé“-nek budapesti bemutatása alkalmával, az itteni német lapok körülbelül ugyanily módon irtak az olasz „Faust“-ról és annak szerzőjéről, akadt mi nálunk egy hivatatlan superkritikus, aki ezért keményen megdorgálta a „német-referenseket“ és elnevezte őket „tudós számarak“-nak. Engedje meg nekünk Vadnai Károly úr, hogy ezt a szép elnevezést, habár csak részben, visszaadjuk neki most, midőn láthatja, hogy ebbeli nézetünk nemcsak Hanslick-ra, hanem valamennyi számbavehető kritikusként véleményére támaszkodhatik. Ez okból talán be fogja érni azzal, hogy csak a minősítés nélküli „számarak“-adjuk neki vissza, a „tudós“ építetont talán maga sem fogja arrogálni az ő zenebírálati működéséért.

~ ALIPCSEI KRISTÁLYPALOTÁBAN új operái vállalat lép május 21-én életbe, melynek élén Schulz Richard és Brede Theodor állanak. A vállalat célja az olasz opera, a német víg opera és a francia játéköpera kulusza.

~ A PRÁGAI CSEH NEMZETI SZÍNHÁZBAN a múlt télen „A messinai ara“ címmel új opera került színre. A szöveget Schiller hasonnemű szomorújátéka után Hostinsky tanár írta. A zene Fibich, zenedei igazgató munkája, melyben a szerző Wagner követőjének vallja magát. Az opera csak külső sikert ért el.

~ MIERZWINSKYT a híres tenoristát nem kevesebb mint 45 impressario akarta szerződtetni. Az énekes Tua Terezina impressarioja, Fischhof Albert ajánlatát fogadta el, ki a téli tournéra 150,000 frankot fizet neki.

~ A BÉCSI OPERASZÍNHÁZBAN a jövő szerdán ér véget az olasz stagione. Turolla Emma k. a azonban még egyszer föllép, esütörtökön, mint Recha a „Zsidónő“-ben.

SZÍNHÁZI HIREK.

== A NEMZETI SZÍNHÁZBAN a Pesti Hir-
lap értesülése szerint a jövő téli évadra már az összes földszinti és első emeleti páholyokat kibérelték; minthogy azonban hetenkint háromszor bérletszünetes előadások lesznek, marad páholy a nem bérelő közönség rendelkezésére is. Örvedetes jele ez annak, hogy közönségünk a dráma iránt fokozódó érdeklődést tanúsít, minthogy az opera különválása után, a drámai előadások megszorodása mellett is az eddiginél nagyobb közönsége lesz a színháznak.

== LÁNCZI ILKA ASSZONY e héten folytatva bemutatóit és mindannyiszor igen kedvező fogadtatásban részesült a közönség részéről. A nemzeti színház igazgatóságának legújabbán azt szokták szemére vetni, hogy könnyelműen jár el az új tagok szerződésénél. Ha találkozott olyan, aki igazán hitt Paulay ur elhamarkodottságában, az Láncki Ilka asszony felléptetésénél elatanter győződhetett meg a fenti állítás ellenkezőjéről, mert az igazgatóság ugyancsak több oldalról mutatta be a legújabb naiva képességét mielőtt mint szerződött tagot tette a színlapra. Láncki Ilka asszony kiállta a próbát és a közönség mint a kritika már egyetért abban, hogy a fiatal hölgyben Paulay ur ismét egy igen használható és a fejlesztésre nagyon is alkalmas aquiziciót tett. Láncki asszony Susanne-ja mindenkit kielégített; daczára a remek első Susanne-keltette reminiscenziákkal való küzdesnek. Az ily küzdes oly közönségnél, mint a nemzeti színház földszintje, csak rövid lehet, mert művelt színházi közönség első feltétele az itéletben való függetlenség. Beccses vendégünk a szerdai Molière estén is tetszett. Most már ohajtjuk nem sokára mint szerződött tagot üdvözölni.

== A DALMŰSZÍNHÁZBAN oly serényen folynak a munkálatok, hogy a színház a kitűzött időre, azaz szeptember 21-ére teljesen berendezve és felszerelve lesz. A szobrászati és festészeti munkák már teljesen be vannak végezve. Jelenleg a színpad berendezésén és a nézőtér díszítésén dolgoznak. A színpadi próbák július 15-én veszik kezdetüket.

== A KOLOZSVÁRI NEMZETI SZÍNHÁZBAN szombaton nyílt meg az új színházi év, Dóczy Lajosnak az „Utolsó szerelem“ című darabjával. Az előadás nagyon gondos volt. Az ujonnan szerződött tagok közül Medgyaszay Evelint, Daróczy Ilkát és Csókánét nagy ovációkkal, virágözönnel, babékoszorúkkal és a karzatról szórt üdvözlő versekkel fogadták Tegnap a „Piros bugyelláris“ került színre Rónaszékiné Vilmával. Szerdán lesz az első operette-előadás. A „Koldusdiák“ kerül színre, Hatvaninéval és Láng Etellel.

== VÖLGYI TÁRSULATA KECSKEMÉTEEN f. hó 4-én tartotta utolsó előadását, a mely alkalommal — mint lapunknak írják — Almássy Tihamér „Tót leány“-a került színre. Völgyi bizony nem visz el jó emlékeket, hanem egy esomó defecitot Kecskemétről. Egész télen és tavaszon át esupa tengődés, esupa nyomorúság volt élete. Számtalanszor megtörtént, hogy a részvétlenség miatt nem lehetett az előadásokat megtar-

tani; megtörtént még akkor is, a mikor vendég (Latabár) föllépése volt hirdetve; a jutalomjátékok pedig rendszeren türes házak előtt folytak le. Völgyi most Nagy-Körösre megy a nyári évadra, mert a czeplédi expedíció ápril 26 és 17-én nem sikerült; még annyi jövedelme sem volt a két előadásnak, hogy az utiköltség Kecskemétről Czeplétre megtérült volna. Nagy-Körös van tehát hívatta, kivágni a híres alföldi város becsületét és alkalma lesz letromfolni a gonyolódó Kecskemétet.

= A SZEGEDI SZÍNHÁZBAN Blaháné asszony kedden fejezte be két estére terjedt vendégszereplését „A vöröshajú” népszínműben. A lelkesedés nagy volt, de nagy az elégedetlenség is a túlzottan fölesigázott helyárák miatt. A helyár-főemelések ügye különben a tanácsülésen is szóba került, s meglehetősen heves vita után a tanács kimondta, hogy az ár-főemelések kérdésében a határozati jogot a színházi bizottságtól megvonja s magának tartja fűm.

= SARAH BERNHARDT e hónap 5-én játszotta utoljára Párisban a „Kaméliás hölgyet”, melynek száz előadása 585,398 frankot és 25 centimet jövedelmezett. A híres művésznő most Belgiumban vendégszerepel. Nagy ellenségéről, Colombier Mariról azt híresztelik, hogy a Bianca című darabot nem ő írta, hanem egy fiatal költő, ki azt megtekintés végett adta át neki. Mondják, hogy kézirat-lopás miatt pört is indít a kisasszony ellen.

= HENRY IRVING, az angol karakter-színész ápril 27-én lépett föl utoljára New-Yorkban és most búcsút mond az Egyesült-Államoknak. Zsufolt ház előtt játszotta Shylock, XI. Lajos, I. Károly és Benedikt (Sok hűhó semmiért) szerepeit. Az előadás végén bucsubeszédet intézett a közönséghez, a melyben megígérte, hogy jövő télen visszatér Amerikába. Huszonhat hét alatt Irving Amerikában 405,604 dollárt keresett. Ez a legnagyobb jövedelem, melyet művész ott valaha elért.

= COLOMBIER MARI UJ DRÁMÁJA „Bianca” melyet a hírhedt szerző a napokban Versaillesben színre hozott, botrányos jelenetekre adott alkalmat, úgy hogy a darabot alig lehetett végig játszani.

= „ELSŐ FERENCZ IEFUSÁGÁ”-t Paródiszíművét a Comédie Française bíráló bizottsága szótöbbséggel előadásra nem ajánlotta. A szerző a végzésben jó párisi szokás szerint nem nyugszik meg, hanem darabját nyomtatásban közzétéve, a közönség ízlésére apellál.

= AZ AMBIGU legközelebbi újdonságában a már jelzett „Carnot” című hazafias drámában a főszerepet Antonia Laurent kisasszonyra bízták.

= DUPEUTY párisi hírlapíró, ki a drámaírás terén is szerencsével működött 56 éves korában meghalt. Az ötvenes években különösen két darabja tette nevét ismertté a „canotters de la Seine” „En classe, mesdemoiselles.”

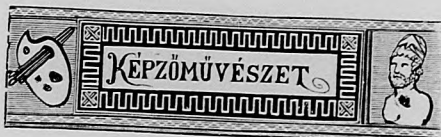
= STOLL TENORISTÁT, ki egy időben a nemzeti színháznak volt tagja, a bécsi „an der Wien” színházhoz szerződötték operettetenornak.

= A MÜNCHENI UDVARI SZÍNHÁZBAN most folynak a külön előadások Lajos király számára. E miatt az udvari színház ápril 25-étől kezdve egész május 11-ig zárva van a közönség előtt. A király rendeletet adott ki, mely a legszigorubbán megtiltja,

hogy ez extra-előadásokon csak egyetlen ember is jelen legyen a nézőtérben, mert háborítlanul akar lenni, még Perfall intendansnak sem szabad páholyában helyet foglalnia. A többek közt Wagner Parsifalját adták elő; az első előadás 3-án, a második 5-én, a harmadik 7-én volt. A szereplők csaknem mind ugyanazok, kik a darabot annak idején a beyreuthi színházban előadták. Így a művészek ezuttal is Németország minden részéből rendeltettek Münchenbe; a virágárusnők közt a müncheni zenede tizennégy fiatal leánytanítványa van. Ötven iskolás gyermek éneklie a gyermekkarokat. Ápril 25-én Tristan és Izolde került elő. Ekkor a király kivételesen megengedte, hogy Bülow Izolde kisaszszony végig nézhesse az előadást. Némely estéken drámai művek kerülnek színre. Így 10-én Heigel Károly, a király kedvence költőjétől fognak előadni egy új darabot, melyet a király szigorú utasításai szerint írt. A darabban a dekoratív elem játszik túlyomó szerepet.

= A BUKARESTI NEMZETI SZÍNHÁZBAN a mult héten játszották az első román operettet. Címe: *Hatmannel Baltay*, szövegét írták Negruzzi és Cargeali, zenéjét szerzette Caudella. A maga nemében korszerű alkotó mű természetesen zajos tetszésre talált a román metropolis közönségénél.

= HAIZINGER AMÁLIA, a bécsi burgszínház legöregebb penzionátusa kedden ünnepelte az osztrák rezidencia minden körének hódolata mellett 84. születésnapját. A tisztelet számtalan illatos jelei, és a messze földről érkezett emlékek között megemlítendő a hannoveri királyné levele, a király udvarmesterének és Prokesch grófné üdvözlő levelei. A veterán színésznő most is igen derült kedélyű; még szeretetreméltó humorra sem hagyta el.

A MÁRIA TERÉZIA-SZOBOR ZUMBUSCH MÜTERMÉBEN.

A ki előtt Zambusch bécsi szobrász, a Beethoven-szobor alkotójának a belvederei vonalon fekvő műtermének szigoruan őrzött kapuja megnyílt, az oly képen gyönyörködhetett, amilyenben a műtermek legszorgalmasabb látogatója is csak ritkán részesül. A tágas, magas, egyedül monumentális szobrok kivételére épített csarnok sűrűn meg volt rakva hófehér óriási lovagszobrokkal, álló alakokkal, reliefekkel, allegorikus alakokkal, mind a lehető leféstőbb rendtelenségben, mozgatható talapatokon vagy tartós állványokon egymás mellé szorítva. Massív deszkaszalaton trónuson ül egy óriási nőalak, mely a csarnokot szélében majdnem egészen elfoglalja, míg feje egészen a tetőig ér, mellette mintegy eltörpülve, férfialakok állnak mozgatható állványokon szerszámaikkal majd itt, majd ott egyetnást elrendezve vagy valami végezni valót keresve. A műterem közepében állt a mester maga parancsokat osztogatva ügyes segédeknek, vagy elmerülten egy agyagtömegbe életet lehelve. Ha szokása szerint a barátságos ciceronet adta, akkor utalva az egyes alakokra, híres hadvezérek, államférfiak, művé-

szek, tudósok neveit hallhatjuk ajkairól. Hisz a két udvari muzeum közti térre szánt kolosszális szobor gypsmintáiról van szó, melylyel Ferencz József akarja dícső előde és annak nagy férfiai emléket tisztelni, kik a császárnővel vállvetve működtek az ország dícsősége és hatalma emelésén.

A szobor, melyen Zambusch mester már hét év óta dolgozik, részben öntésben is kész. A szobor maga a jelenkor egyik legnagyobb alkotása és tervre nézve, nagyobb dimenziókban persze, hasonlít a berlini Nagy Frigyes-szoborhoz. Széles, lánczokkal összekötött oszlopok által kerített emelvényen három lépcsőn és ugyancsak lépcsőzetes alzaton emelkedik a talapat, mely a császárnő hat méter magas alakjának a fundamentuma. Ennek esonka szögletein erőteljes architrávon négy allegorikus nőalak van ülő helyzetben, melyek az uralkodók erényeit, a böléséget és erőt, az igazságosságot és szelidséget személyesítik. A két utolsó egyszersmind Mária Terézia jelszavát: *Justitia et Clementia* illusztrálják. Az alzat szögletein az átló vonalában négy kigömbölyített talapat nyúlik elő, melyek mindegyikén egy 4 1/2 méter magasságu lovagszobor áll. Az alap falai 2-85 méter magasságu en relief alakokkal van ékesítve és minden oldallal képen egy 3,36 méter magasságu portraitalak áll. A kőszalag, a Mária Terézia idejében divó borokk stylen van tartva. Az alakok és reliefek bronzöntvények.

Az egész monumentumot mintegy őrző lovagszobrai a diadalmas hadvezéreknek, mint Daun, Laudon, Traun és Khevenhüller alakjai kolosszális méretei és domináló állásukkal élénken jellemzik a Mária Terézia által vívott nagy harcokat és az általa mindig elismert érdemeket, melyeket, a hadsereg az ország megóvása körül szerzett. A diszhelyet a szobor keskenyebb homlokoldalán Kaunitznak, a nagy császárnő genialis külügyérnek engedték át; mögötte állnak társai a politika terén, mind en relief: a strassburgi tanár fia és későbbi alkanczellár Bartenstein, Stahrenberg gróf a párisi nagykövet, ki Kaunitz politikájának alapját, az osztrák-francia szövetséget kötötte meg, továbbá ennek utóda Mercy d'Argenteau gróf, Mária Terézia legbensőbb meghittje. A hátsó keskeny oldalon áll Liechtenstein Wenzel herceg alakja, kinek a tüzérsg körül szerzett érdemei mulhatatlanok és Lacy, Hadik és Nádasdy relief-alakjai mint a hadi tudomány és organizáció jelesei. A jobb-felől hosszú oldalon a belügyi kormányzat nagy alakjai helyezkedtek el. Élükön áll Haugwitz Frigyes Vilmos gróf főlkanczellár alakja, az adó- és pénzügyi politika reformatora és a centralisztikus kormányforma meg alapítója. Mellette áll a koldusdiákból herceg- és miniszterré lett Grassalkovics, mint a császárnő és a magyarok aspirációi között álló közvetítő; Bruckenthal a jó emlékezetű erdélyi helytartó; Rieger az egyházjog tanára és magas államhivatadnok, ki az állam tekintélyét védte az egyház tulkapárai ellen, továbbá Martini az állam- és népjog európai híró tanára, Sonnenfeld a jogtudományok szellemes és felvilágosított reformatora, a tortura eltörlésére irányzott mozgalom első előharcosa. A bal keskeny oldalon csoportosulnak a tudomány és művészet korifeusai: Gluck, Haydn, Mozart

(gyermekkorában, mert kifejlődése egy későbbi korba esik) Pray magyar történetirő és Eckhel a klasszikus ókor tudományos numizmatikája megalapítójának reliefjei; továbbá Gerhart van Swieten a híres orvos és a tanügyi bizottság elnöke. A császárnő körül tehát a négy allegorikus nőalakot nem számítva, a híres kortársak 24 alakja áll. A szobor ezáltal a collektioszobrok jellegét veszi fel, mely egy történeti korszak dicsőítésére van hivatva. Az utókor vele nemesak a dicső császárnő emlékének, hanem mindazon férfiaknak is hódol, kik működésükkel tették ezen uralkodónő kormányzását áldássá és dicsővé. Ausztria csak tartozást ró le eme szoborral a ritka uralkodói erényekkel ékeskedő császárnőnek, ki a Habsburgok romlaldozó hatalmát a végpusztulástól megmentette és abba új életet öntött.

Zumbusch mester Mária Teréziát már érettebb korában állítja elénk; még mindig szép arca az évek és a komolyság nyomait viseli magán, enyhítve a szellem és szelidség által. A császárnő pompás, az altestet festői fodrozattal elfűdő díszöltözetben ül a trónszéken, jobb kezével a népet üdvözli, balkeze, mely a kormány-pálcát tartja, a pragmatica sanctión nyugszik; fejét diadem ékesíti. Imponáló tartás, nemes nőességgel van összeolvadva; a nőesség teljes fesztelenségben nyilvánul, melyet uralkodói fenség szellemít át. A művésznek egyiket sem kellett idealizálni. A császárnő alakjának realiztikus és természetű visszaadása közvetlenebbül és vonzóbban hat mint az ideális felfogás. Az uralkodónő plasztikus alakítására nézve előnyösebb az ülő, mint a mindig bizonyos fészességgel járó álló helyzet. A mi kortársaink közül senki sem látta II. József anyját, de a szobor minden szemlélője éri azt a hatást, hogy Mária Teréziát alig alkothatta volna valaki hasonlóbban és jellemzőbben mint Zumbusch.

Az egészséges, mindig művészi hatással számító realizmus egyesítve a legskrupulózusabb detailkivitellel látszik ki a többi portráitalakokból, kiknek mindegyike a legélesebb és legkifejezőbb egyénítésben jelen meg és mindegyiknek külön befejezett művet kell szolgáltatnia, miután arra van hivatva mindegyik, hogy a többi alakokkal való szerves összefüggés nélkül is önálló hatást gyakoroljon. Így az egyes alakok a megszólalásig hű nyugodt, méltóságos portráitalakokká nőik ki magukat, mindig az illető egyéniség karakterének megfelelő tartásával. A lelkiismeretes mesternek éveken át tartó tanulmányokra volt szüksége, hogy emez alakok lényének magvát kifürkészsze és reájok a hős, az államférfi, a tudós jellegét ruházza. Nem kevesebb fáradságba került a kosztüm, a fegyverzet, a nyereg- és zabladaraboknak korhű minták után való kidolgozása. Hisz köztudomású dolog, hogy festmények igen fogyatékos expediensek a szculpturális művészet számára, mely a tárgyakat tökéletes plasztikus alakításban tartozik előállítani. A mester a legnagyobb gondmal ragadta meg a történeti hűséget még a látszólag legigénytelenebb apróságoknál is, mint a patkolásnál vagy a lovagok eszímái- és sarkantyúinál. Mert azon elvből indul ki, hogy egy monumentális műnek, melynek évszázados tartam biztosítatik, a legesekélyebb részig is, a történeti hűség jelle-

gével kell birnia. Erre még a lovagszobrok lovainak is van igénye, mert azokhoz a császári ménesek lovai szolgáltak mintakul, melyek a hivatott szakértők ítélete szerint a legnagyobb hasonlatosságot mutatják Mária Terézia tábornokkarának nehézfajtájú lovaival.

Zumbusch műterme ma már kevésbbé mutat festői látványt. A császárné és vele az egyes szobrok legnagyobb száma már az öntődébe vándorolt, hogy azokat leformázzák és öntsék. A fehérizzó bronznak még egész folyamai fognak a katlanból kiömleni, míg az utolsó formát széttörök. Ha az egyes öntési részek nehéz összeállítását már elvégezték, kezdődik a vésés, a simítás fűrasztó munkája a kalapács, a véső és ráspoly segítségével. Ha minden a legnagyobb rendben, nagyobb háborítás nélkül foly le, akkor két év múlva már leleplezhetik a Mária Terézia-szobrot a közben már megnyitott udvari múzeumok előtt. A császárvárosnak díszére, a művészet iránt lelkesülő császár-királynak dicsőítőjére, az alkotó művésznek pedig tartós tiszteletére fog a magyszerű szobor válni.

L. J.

KEPZŐMŰVÉSZETI HIREK.

~ A MŰTERMEKBŐL. Ujházy Ferencz Csendéletképet fejezett be, melyet a műcsarnok őszi tárlatában fog kiállítani. Ujházy e művével a képzőművészeti társulat által kitűzött Ráth-féle pályadíjért versenyez. — Jankó János Vászár című nagyborszabású életképet fest, mely szintén pályamű s az őszi tárlaton lesz kiállítva. — Vastagh György műtermeiben gróf Zichy Rezső két leányának arcképei, továbbá Csengery Antal arcképe készülnek. Mind a három arckép a műcsarnok őszi kiállításán fog szerepelni. Csengery arcképe az új városház nagy terme számára van megrendelve. — Telepy Károly, a képzőművészeti társulat műtárnoka jelenleg káposztás-megyeri nyaralójában egy két méternél magasabb fogadalmi képen dolgozik, melyen több alak látható; továbbá két miniatúr arcképet fest és az országos kiállításra készít több tájképet és aquarellt.

~ FESTŐMŰVÉSZEK KIRÁNDULÁSA. Festőművészeinknek tervezett nyári kirándulása immár befejezett tény. Az elindulás Budapestről július közepére van tervezve és az utazás hat heti időtartamra van szabva. A kiránduló művészek az idén az erdélyi hegyeket keressék fel a végből, hogy megörökítsék az Erdélyben még létező és több helyeken még viseletben is levő régi kosztümeket; vázlatokat vegyenek fel a történelmi nevezetességű helyekből, várakról, váromokról s az ottani havasi őserdőekben élő állatokról stb. A vázlatok után elkészítendő festmények nagyobb részét az illető festők a jövő évi országos kiállításra szándékoznak kiállítani.

~ A MUZEUM ARCKÉPCSARNOKA számára gróf Wallis Gyuláné szül. Medgyesi Somogyi Irma urónő becses ajándékot küldött be. Az ajándék egy arany keretben levő medaillon, melyben Medgyesi Somogyi János, Magyarország volt alkancellárjának és nejének gróf Győri Krisztina urhölgynek miniatúr aquarell arcképei vannak.

~ MUNKÁCSY „BETELJESÜLT!” című legújabb remekművének keletkezéséről azt írják, hogy annak megalkotására a mester

az impulzust egy vallási örültségben szenvedett u. n. stigmatizált nő álomlátásainak leírásából merítette. Még 1835-ben jelent meg „La douloureuse rassion de N. S. Jesu Christ. Meditations d'Anne Catherine Emmerich. (A mi Urunk Jézus Krisztus fájdalmas kinszenvedése, elmékedések Emmerich Anna Katalintól) című alatt és azóta vagy harminchat kiadást ért. A szegény beteg nő éveken át clairvoyance szerű, hypnotikus állapotban és abban a képzeletben ringott, hogy ő végig éli Krisztus kinszenvedését. Az apácza gyóntató atyja pontosan feljegyezte a stigmatizált leány által elmondott álomlátásokat, melyek ugyan nem mondanak többet, mint az eddigi hagyományok, de oly élesen realiztikusok, hogy csak a legutóbbi kiadásban merték szószerint kinyomtatni. E könyvet olvasva, fogamzott meg Munkácsy lelkében, a „Beteljesült” című festmény.

— A PÁRISI SALONBAN mindössze csak nyolez magyar kép van kiállítva, de azok is figyelmet keltenek a festmények nagy tömegében. Bruck Lajos „A vasöntő műhely” című festményében, melynek vázlata Budapesten is ki volt állítva, az ó-budai hajógyár egy részletét tünteti föl s művét az illusztrált katalógusba is fölvetették. A fiatal magyar művészek közül Révész Imre, a Munkácsy-öszöndij élvezője, már a Salon megnyitása előtt nagy sikert ért el; kiállított festményét egy angol műfűrés megpillantván, azonnal megvette 6000 frankon, a mi még Párisban is jelentékeny összeg. A kép Petőfit ábrázolja vándorló korában, a mint vállán a vörösbélű köpenyével a kocsimában verseit olvassa fel a falusiaknak. Karlovsky Bereztől két mű van kiállítva: gróf B. arcképe és „Duzzogás”; Ebner Lajostól „Magyar baromfivásár”, Vágó Páltól „A gyík” és Greguss Imrétől „1848-diki honvédtoborzó”. Följegyzést érdemel, hogy a harmadfélezer festmény közt, melyeket a jury visszautasított, a magyar művészeknek egyetlen egy műve sem volt.

— BÉRANGER-NAK bronzszobrot állítanak Párisban a Temple square-en. A 25000 franknyi költséget Coquelin a Théâtre-Français híres societairje hangverseny útján akarja beszerezni. E célból Coquelin értekezletre hívta össze a párisi művészvilág előkelőségeit, hogy a programot megállapítsák. A matiné a Trocadéro-ban lesz; a műsört kizárólag Béranger dalai töltik ki, a legelső művészek és művésznők előadásában. Hogy ki mit énekel, még nincs végleg elhatározva, csak annyit bizonyos, hogy Judic asszony a „la Gaudriole” és a „les Deux Soeurs de charité” című dalokat fogja előadni.

— A DREZDAI BRINDL-FÉLE KÉP-GYŰJTEME NYERÉSE után eladatott. A legnagyobb árt 1850 márkát Rubensnek egy szent Magdolnájáért fizették. Az utána következő ár 1100 márká, melyet van Dyk „Krisztus a keresztján” című festményéért adtak.

— MUNKÁCSY legújabb képe Sedelmayer műkereskedő külön osztrák-magyar kiállításán látható. Mi sem természetesebb, mint hogy a főfigyelem az ő képére irányul ámbár Payer festménye, a „halál öble” is nagy vonzerőt gyakorol a látogató közönségre. Az osztrák festők közül még Brózik Jettel és Charlemont van a kiállításán képviselve.

„Erste Productiv-Genossenschaft der Klaviermacher“

Arany- és más magas érmekkel kitüntetett gyár.

WIEN.

Verschiedene goldene Medaillen und andere hohe Auszeichnungen.

Bécsi zongoragyár Produktiv-szövetkezet

kitűnő gyártmányok, melyek minden tekintetben kiállják a versenyt a leghiresebb zongorákkal.

KAPHATÓK:

Barna egyszerű hurozott ↓ Fekete egyszerű hurozott
Barna kereszt-hurozott ↑ Fekete kereszt-hurozott

Egyedüli főraktárak Budapesten (váci-utca 3. szám), a „Harmonia“ zongorateremben.

Nemecske József

Mignon zongorák. Tartós kitűnő hangszerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

Hamburger Károly

bécsi zongoragyáros, készít kitűnő zongorákat, melyek a „Harmonia“ zongorateremben folyton készletben tartatnak és jutányos áron kaphatók.

Zongorahangoló

lakcíme megtudható a „Harmonia“ zeneműkereskedésben.

HESSE L.

nemcsak, hogy szakértelemmel kezeli a hangolást, hanem mint volt zongorakészítő a hangszerek javítását is magára vállalja.

Zenetanárok lakcímei.

ZONGORA:

Bartay János, nemzeti zenédei t. váci-u. 10.
Deutsch Willy, bálvány-utca 18.
Drescher Raimund, kerepesi-ut, kerep. ndv.
Erney József, nemz. zen. t., kerepesi-ut 24.
Gobbi Henrik, m. kir. orsz. zeneakadémiai tanár, Ferencz-József rakpart 18.
Kwinger Sándor, sugár-ut 23. III. em. 9. ajtó.
Kont Ilona, sugár-ut 60.
Koschirz János, sugár-ut 89.
Major J. Gyula, váci-körut 17.
Rausch Károly, nemz. zenédei tan., Hunyady-utca 3.
Schütze Rezső, nemz. zenédei tanár, nagy korona-utca 4.
Sipos Antal, magán zeneakadémia tulajdonosa, Kecskeméti-utca „Geist“-ház.
Somogyi Mór, Zrínyi-utca 3. sz. I. em. 19. a.
Vajdady Béla, nemz. zenédei tanár, külső dob-utca 49.

HARMONIUM ÉS ORGONA.

Erney József, kerepesi-ut 24.

ÉNEK.

Henderson Mary, aranykéz-utca 2. sz.
Igercics Katalin, Lipót-utca 6.
Passy-Cornet Adel, m. kir. orsz. zeneakadémiai tanár asszony, muzeum-körut.
Schmidt József, Lipót-utca 19.

ZENESZERZÉS.

Breisach Izidor, váci-körut 29. III. em. 8.
Erney József, kerepesi-ut 24.
Major J. Gyula, váci-körut 17.
Nicolitsch Sándor, m. kir. orsz. zeneakadémiai tanár, Kazinczy-utca 17.

HEGEDŰ.

Gobbi Alajos, nemz. zen. t., magyar-u. 36.
Kis Péter, nemz. zenédei tanár, Sándor-u. 5.
Mészáros Imre, nemz. zened. tr. tüzoltó-u. 10.

ORSZÁG-VILÁG.

NAGY KÉPES HETILAP.
MEGJELEN MINDEN SZOMBATON.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DEGRÉ ALAJOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre	10	frt	—	kr.
Félévre	5	”	—	”
Negyedévre	2	”	50	”

Egyes füzetnek ára 40 kr. — Egyes szám 20 kr.

Mutatványszám ingyen és bérmentve.

Schmidt Ferencz

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák:
Rövid salon, diófaból
” ” fekete
Arjegyzekek küldeték, díj nélkül.

J. Heitzmann és fia

cs. kir. udvari zongoragyáros.

Elsőrangú gyár, mely különösen arról nevezetes, hogy a legtartósabb hangszereket készíti. Zongorái az egész világon el vannak terjedve. S mindenütt egyaránt kelendőségnek és kedveltségnek örvendenek. Birja a legmagasabb kitüntetések.

Wessely Márton

zongoragyáros.

Különös specialitás az úgynevezett „Diminutiv“ zongora, legkisebb alak s mégis erős, tömör hang. Bármilyen kicsi szobában is elfér. Az egész zongora 1 1/2 méter. Különbféle érmek.

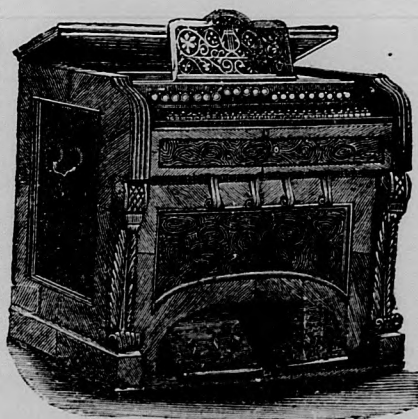
ERBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongoragyártás remekei közé tartoznak. Tartósságra utólérhetetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti a gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

Salon Stucz, diófa
” ” fekete
kereszt-hurozott és egyszerű.

A legkitűnőbb HARMONIUMOK

Tietz Peter utóda
Kotykiewicz Teofil gyára.

A legjobb minőségű harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és salon-harmoniumok. Prolongement és percussióval templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás.

Arjegyzekek kiváratra bérmentve küldetnek.